

jenských koní, není, a není proto zákonného podkladu pro nárok žalobkyně na přiznání náhrady za škodu. Předpisů §§ 1320 a 1315 obč. zák. nelze tu použítí právě z důvodů uvedených, ježto stát při chovu a ošetření vojenských koní vykonává výsostná práva; jde o nárok veřejnoprávní vzhledem na důvod, ze kterého se odvozuje.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by, nehledě k použitému zamítacímu, správně odmítacímu důvodu o odvolání dále jednal a znovu o něm rozhodl.

Důvody:

Především jest po formální stránce uvést, že v souzeném případě neměl odvolací soud vynéstí rozsudek, nýbrž usnesení, jímž, když bylo uznáno, že pořad práva není přípustný, měla býti žaloba odmítnuta. Když se však tak nestalo, a vydán byl rozsudek, jest se dovoláním zabývati. Dovolání, opřenému o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, nelze upřítí oprávnění. Rozhodnutí čís. 1741, 3279, 3479, 3997 a 10384 sb. n. s., jichž se odvolací soud dovolává, mají jiný skutkový a právní základ a nehodí se na souzený případ. Nejvyšší soud vyslovil v rozh. čís. 10255 sb. n. s., že nárok na náhradu škody proti vojenskému eráru, způsobené vojenským povelom řízeným vojínem jest podle své povahy nárokem soukromoprávním. Tytéž úvahy a zásady vyslovené v onom rozhodnutí platí stejnou měrou na souzený případ, jemuž pokladem je téměř stejný skutkový a právní základ, a stačí proto k vůli stručnosti poukaz na důvody onoho rozhodnutí. Zažalovaný nárok jest podle své povahy nárokem soukromoprávním, na nějž se vztahují předpisy XXX. hlavy obč. zák. V důsledku svého nesprávného právního nazírání na věc, nezabýval se odvolací soud vývody odvolání ve věci samé.

Čís. 12372.

Povinnost, ohraditi bezpečně kamenný lom k zabezpečení proti zřícení lidí a zvířat (min. nař. ze dne 29. května 1908, čís. 116 ř. zák.), stihá držitele kamenného lomu i v době, kdy se v lomu přestane pracovati a lom zůstane nezasypán. Zanedbal-li držitel lomu tuto povinnost, ručí za škodu tím způsobenou, třebaže jeho předchůdcem při lámání kamene byly snad překročeny hranice sousedního pozemku a úraz stal se snad v majetku sousedově.

Poškozený spoluzavinil škodu, šel-li, věda o lomu, po pěšině podél lomu za úplné tmy.

Oprávnění dědice, jemuž byla pozůstalost odevzdána, uplatňovati zůstavitelův nárok na bolestné, nevádí, že tento nárok nebyl předmětem projednání pozůstalosti.

Připojení se zůstavitele jako soukromého účastníka k trestnímu řízení, byl-li nárok na bolestné číselně určen, rovná se podání žaloby.

(Rozh. ze dne 17. února 1933, Rv I 2012/31.)

Antonín T., jda večer 15. září 1927 po stezce, spadl za tmy do neohrazeného lomu žalovaného, poranil se a následkem úrazu dne 28. února 1929 zemřel. Žalobou, o niž tu jde, domáhaly se vdova a děti po Antonínu T-ovi na žalovaném náhrady škody: bolestného 20.000 Kč, ušlého výdělku Antonína T-a za dobu od úrazu do úmrtí 21.200 Kč, dále za dobu od úmrtí Antonína T-a do podání žaloby náhrady škody, jež vzešla žalobcům ztrátou na výdělku Antonína T-a, celkem 10.860 Kč a konečně placení renty pozůstalé vdově týdně 70 Kč a pozůstalým dětem týdně po 70 Kč. Procesní soud první stolice přisoudil pozůstalé vdově 1.225 Kč 12 h, pozůstalým dětem po 612 Kč 57 h, a uložil dále žalovanému, by počínajíc dnem podání žaloby platil vdově 23 Kč 62 h týdně nejdéle do konce roku 1952, nejdéle však do jejího nového provdání, dětem pak týdně po 11 Kč 81 h až do dovršení 17 let. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v d ů v o d e c h: Jest nesporno, že Antonín T., otec pokud se týče manžel žalobců, spadl do lomu žalovaného, který nebyl ohrazen. Podle nařízení ministerstva obchodu a vnitra ze dne 29. května 1908 čís. 116 ř. z., § 21 musí býti kamenné lomy a jámy spolehlivým způsobem ohrazeny, by se zabránilo pádu lidí a zvířat. Ustanovení toto nerozeznává, zda lom je v provozu, čili nic. Poněvadž žalovaný zanedbal tuto povinnost, je za následky toho odpověden. Okolnost, zda stezka byla pro chůzi zakázána, je pro posouzení věci nerozhodná. Na úraze Antonína T-a nemá vinu jen žalovaný, poněvadž se nepostaral o předepsané ohrazení lomu, nýbrž Antonín T. si spoluzavinil úraz sám, an šel lesní pěšinou za tmy lesem a dokonce pěšinu opustil, a musel tedy předpokládati, že se mu může v cestě naskytnouti překážka. Jest tudíž vinen na úraze Antonína T-a nejen žalovaný jako vlastník pozemku ve smyslu § 1295, 1297 obč. zák., nýbrž zavinil si Antonín T. úraz také svou vlastní neopatrností. Poněvadž v souzeném případě poměr obojího zavinění nelze určit, je vyřknouti podle § 1304 obč. zák., že žalovaný a Antonín T. mají vinu stejným dílem. Žalobci žádají dvojí: Jednak žádají přisouzení toho, nač měl nárok Antonín T., to jest jeho nárok na bolestné, a jeho nárok na náhradu ušlého výdělku, jednak náhradu toho, co jim ušlo smrtí Antonína T-a. Je sice zjištěno trestními spisy, že Antonín T. nárok na náhradu škody bolestného a ušlého výdělku v trestním řízení proti žalovanému uplatňoval, je však dále zjištěno pozůstalostními spisy po Antonínu T-ovi, že tento nárok Antonína T-a na náhradu škody nebyl vůbec projednán a žalobcům odevzdán. Vzhledem na tuto okolnost nejsou žalobci oprávněni k žalobě pokud se týče žádosti, by jim bylo přisouzeno bolestné Antonína T-a 20.000 Kč a dále jeho ušlý výdělek od zranění až do jeho smrti 21.200 Kč a bylo proto ohledně této částky žalobu zamítnouti. Ve smyslu § 1327 obč. zák. mají tudíž žalovaní jen nárok na to, co jim ušlo úmrtím Antonína T-a. Výši této škody určil pak první soud volným uvážením. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalovaného, odvolání žalobců pak vyhověl potud, že jest žalovaný povinen platiti pozůstalým dětem rentu týdně po 11 Kč 81 h až do doby, kdy se ten který z nezletilců bude moci sám živiti. V otázkách,

o něž tu jde, uvedl v d ů v o d e c h: Že si Antonín T. počínal neopatrně a že ho stihá zavinění na úraze, první soud uznává, shledává však právem zavinění i na straně žalovaného v tom, že se nepostaral o náležité ohrazení lomu. Žalovaný trvá i v řízení odvolacím na názoru, že předpis § 21 min. nař. čís. 116/1908 ř. z. platí jen pro lomy, jež jsou v provozu. Názor ten vyvrátil již první soud. Účelem předpisu toho jest, chrániti osobní bezpečnost vůbec. Bezpečnost ta je však ohrožena, není-li lom spolehlivým způsobem ohrazen, i, když lom není již v provozu. Pěšina, po níž Antonín T. šel, vede v blízkosti okraje hlubokého lomu. Podle zjištění prvního soudu se po pěšině té všeobecně chodilo. Zákaz vyhlášen nebyl. Že pěšina není cestou veřejnou, je nerozhodné. Nelze přisvědčiti k názoru, že ustanovení druhého odstavce § 21 citovaného min. nař. čís. 116/1908 je vykládati jen v ten smysl, že ohraditi je jen takové části lomu, v jichž blízkosti vede veřejná cesta. Pokud se žalovaný dovolává toho, že trestní soudy, jež rozhodovaly o obžalobě proti němu, zaujaly jiné stanovisko, je uvéstí jednak, že se předpoklady odpovědnosti trestní a civilní nekryjí, jednak, že civilní soudce není vázán názorem soudu trestního v rozsudku osvobozujícím. Civilně-právní ručení žalovaného jest odůvodněno tím, že nedbal předpisu, jenž se snaží zabrániti nahodilým poškozením (§ 1311 obč. zák.). Žalobci napadají rozhodnutí prvního soudu, jímž byl zamítnut jejich nárok, by jim bylo přisouzeno bolestné Antonína T-a 20.000 Kč a jeho ušlý zisk od zranění do dne úmrtí, 21.200 Kč, pro nedostatek legitimace, což první soud odůvodňuje tím, že tyto náhradní nároky Antonína T-a nebyly pojaty do jeho pozůstalosti, nebyly projednány a žalobcům odevzdány. Odvolatelé dovozují naproti tomu, že z pozůstalostních spisů vyplývá, že jsou dědici Antonína T-a, a že jim pozůstalost byla odevzdána, již tím prý vstoupili v práva zůstavitelova a je prý nerozhodno, zda jim pohledávky ty byly zvlášť odevzdány, či nikoli. V každém případě měla prý žaloba ohledně těchto nároků zamítnuta býti nejvýše pro tentokrát. K vývodům těm nelze přisvědčiti. Pozůstalost tvoří, pokud jde o dědice, společné jmění jen před odevzdáním pozůstalosti. Žalobci nežádají, by žalovaný zaplatil ony částky do pozůstalosti Antonína T-a, nýbrž jim, při čemž ani neuvádějí ani nedokazují, v jakém poměru jim nárok na částky ty přísluší. Okolnost tato je však v tomto případě tím závažnější, ano z pozůstalostních spisů Antonína T-a nelze ani usuzovati, v jakém poměru by bolestné a náhrada za ušlý výdělek bylo mezi žalobci rozdělití, ana pozůstalost, pokud byla projednána, byla pasivní a rozdělení se stalo podle dědické dohody. Když první soud za tohoto stavu zamítl žalobu ohledně nároků těch pro nedostatek průkazů legitimace žalobců, a to vůbec, nelze v tom shledávati nesprávné posouzení právní. Prokáží-li žalobci (nebo někteří z nich), že jim ony nároky zemřelého Antonína T-a byly odevzdány, nebude uplatňování nároků těch novým sporem v cestě, že v tomto sporu byla žaloba ve směru tom pro nedostatek průkazu legitimace zamítnuta, neboť ve věci samé k rozhodnutí nedošlo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného, dovolání žalobců nevyhověl, pokud šlo o další nároky na náhradu ze ztráty na výdělku Antonína T-a od jeho smrti do podání žaloby a další výdělky budoucí; vyhověl však dovolání žalobců, pokud šlo o žalobou uplatňovaný nárok na bolestné 20.000 Kč a na ušlý zisk 21.200 Kč Antonína T-a za čas od dne úrazu do dne úmrtí, zrušil v tomto směru rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by v rozsahu zrušení ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

K dovolání žalovaného.

Vadnost řízení dovolatel spatřuje především v tom, že odvolací soud nepřipustil a neprovedl důkaz svědky a místním ohledáním se znalcem geometrem o jeho tvrzení, že lom, o který jde, nebyl po celou dobu jeho vlastnictví v provozu, že jeho předchůdce tam přestal lámati kámen již před válkou a od té doby v lomě se nepracovalo, že jeho předchůdce v držbě lomu vylámal lom přes hranice právě v místech, kde Antonín T. do lomu spadl, a úraz T-ovi se stal na pozemku velkostatku. Zcela správně tyto důkazy shledal odvolací soud zbytečnými, poněvadž nebylo rozhodné, zda lom byl v provozu čili nic, a místní ohledání bylo provedeno v trestním řízení a protokol o něm sepsaný při ústním jednání byl přečten a okolnost, zda snad předchůdce žalovaného při lámání kamene zašel přes hranice a zasáhl do sousedního, cizího pozemku, nerozhoduje, poněvadž tato okolnost, jak správně uvedl odvolací soud, nézprošřuje držitele lomu povinnosti pečovati o náležité jeho zabezpečení. Ministerským nařízením ze dne 29. května 1908 čís. 116 ř. zák. (§ 21) jest nařízeno k zabezpečení proti sřícení lidí a zvířat, že jest kamenné lomy a jámy bezpečně ohraditi. Účel tohoto nařízení jasně směřuje k tomu, by bylo zabráněno úrazům, a to nejen po čas provozu lomu, ale i potom, kdy v lomu se přestane pracovati a lom zůstane nezasypan a tudíž stejně ohrožuje bezpečnost lidí i zvířat jako za provozu. Není správný výklad žalovaného, že jde tu o rozšiřování platnosti nařízení stanovícího jen předpisy pro provoz lomu, neboť zdravý rozum jasně ukazuje na stejnou nebezpečnost lomu i po ukončení provozu, a uvedené nařízení neobmezilo příkaz bezpečnostních opatření jen na čas provozu. Proto ručí žalovaný jako vlastník onoho lomu za zanedbání nařízeného bezpečnostního opatření a úraz Antonína T-a, který se stal v době, kdy žalovaný byl vlastníkem lomu, i když v té době v lomu tom se nepracovalo. Stejně ručí žalovaný za škodu úrazem tím způsobenou, i když předchůdcem jeho snad při lámání kamene byly překročeny hranice sousedního pozemku, takže vlastně úraz se stal již v majetkové sféře sousedově, neboť úraz se stal v neohrazeném lomě žalovaného. Okolnost, jak by se žalovaný měl dohodnouti s majitelem sousedního pozemku o ohrazení lomu, nespadá do řešení tohoto sporu.

K dovolání žalobců:

Správně byl spor posouzen i po stránce právní. Pokud jde o ministerské nařízení čís. 116/1908, poukazuje se k tomu, co již bylo uvedeno. Tyto důvody stejně platí i o výměru okresního hejtmantství a netřeba je opakovati. Správně odvolací soud posuzuje případ podle § 1311 obč. zák. a právem shledává zavinění žalovaného v tom, že jako vlastník nebezpečného lomu nedbal předpisu, jenž se snaží zabrániti nahodilým poškozením, následkem čehož žalovaný ručí za škodu, která by se jinak nebyla stala. Na spoluvinu Antonína T-a na úrazu bylo již nižšími soudy správně uznáno, správně však bylo usouzeno i na spoluvinu žalovaného.

Dovolání nelze odepřítí oprávněnost, pokud jde o nárok na bolestné 20.000 Kč a na ušlý zisk Antonína T-a za čas ode dne úrazu 15. září 1927 do dne jeho smrti 28. února 1929 částkou 21.200 Kč s příslušenstvím. Pro tyto nároky byla žaloba oběma nižšími soudy zamítnuta. Pokud jde o tyto nároky, bylo zjištěno z trestních spisů, že Antonín T. svůj nárok na náhradu škody, a to bolestného a ušlého výdělku v trestním řízení proti žalovanému na soudě uplatňoval. Podle pozůstalostních spisů bylo zjištěno prvním soudem, že tento nárok Antonína T-a na náhradu škody nebyl vůbec projednán a žalobcům odevzdán a z toho důvodu první soud v tomto směru zamítl žalobu, poněvadž žalobci nejsou legitimováni k žalobě a odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu přes tvrzení žalobců jako odvolatelů, že jsou dědici Antonína T-a a že jim pozůstalost jeho byla odevzdána. Právní názor odvolacího soudu v tomto směru nelze pokládati za správný. Byla-li pozůstalost dědicům odevzdána (o čemž není v souzeném případě sporu), není tu již ležící pozůstalost (*hereditas iacens*), nýbrž na místo zůstavitele nastupují jeho dědici, a to i pokud jde o to jmění, které nebylo předmětem projednání pozůstalosti, neboť odevzdací listinou se odevzdává dědicům pozůstalost (§ 531 obč. zák.), souhrn práv a závazků zemřelého a naleznou-li se po odevzdání pozůstalosti jmění dříve neznámé (§ 179 nesporného patentu), mají býti dodatečně o něm provedena potřebná úřední jednání a zejména opatření k zapravení nebo zajištění zákonných poplatků, není však třeba nové přihlášky a odevzdání, z čehož vysvítá, že odevzdání jednou provedené se týká i předmětů majetkových, o nichž při projednání pozůstalosti jednáno nebylo, že tedy i v tomto směru dědici, jimž byla pozůstalost odevzdána, představují zůstavitele a jsou k žalobě legitimováni. Není tedy správný názor odvolacího soudu, že by bylo mělo býti žalováno, by částky požadované zaplatil žalovaný do pozůstalosti (když pozůstalost byla již pravoplatně odevzdána), a není důvodem k zamítnutí žaloby, když žalobci neuvádějí a nedokazují, v jakém poměru jim nárok na tyto částky přísluší. To přece vysvítá z odevzdací listiny a jest nerozhodno v poměru k žalovanému, zda a jaká dědická dohoda byla uzavřena mezi dědici (viz též rozhodnutí čís. 458 a 1976 sb. n. s.). Bolestné Antonín T. uplatňoval v řízení trestním na soudě jako soukromý účastník, připojení se soukromého účastníka k řízení trestnímu, byl-li nárok číselně

vyjádřen, jest v otázce soudního uplatňování na roveň postavití podání žaloby, a proto nárok na bolestné přechází na dědice (viz rozhodnutí čí. 2722 a 2866 sb. n. s.).

Čís. 12373.

Předpisu § 367 obč. zák. jest použití i tehdy, jde-li o podíl na movité věci.

(Rozh. ze dne 17. února 1933, Rv I 2018/31.)

Žalobce domáhal se na žalovaném Josefu D-ovi, by bylo uznáno právem, že žalobce jest spoluvlastníkem k parní mlátičce a že na této mlátičce přísluší mu $\frac{5}{12}$ právem vlastnickým, že vlastníkem těchto $\frac{5}{12}$ není Josef D., nýbrž žalobce, že žalovaný jest povinen to uznati a povinen složiti žalobci účty o příjmu a vydání s touto parní mlátičkou spojených za dobu od roku 1927 do roku 1929, a zváti žalobce ke schůzím, v nichž se budou projednávatí záležitosti parní mlátičky. Žalobce tvrdil, že v lednu 1927 pronajal B-ovi dvůr a prodal mu inventář, že mu však neprodal $\frac{5}{12}$ mlátičky, již měl společně s jinými podílčníky, nýbrž že mu musí B. mlátičku při skončení pachtu vrátiti a že B. prodal těchto $\frac{5}{12}$ neprávem žalovanému. Žalovaný proti tomu namítl, že koupil bezlehně mlátičku od B-a i s ostatním inventářem. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d mimo jiné z těchto důvodů: Pro správné posouzení a rozhodnutí věci jest směrodatné, zda jsou tu předpoklady § 367 obč. zák., totiž zda žalovaný nabyt sporného podílu na mlátičce za úplatu od osoby, již žalobcem k užívání byla svěřena, a zda lze žalovaného v té příčině podle § 368 obč. zák. pokládati za poutivého nabyvatele. Odvolatel se snaží v odvolání ovšem dovoditi, že při posuzování této věci nelze přihlížeti k ustanovení § 367 obč. zák., poněvadž prý má místo jen ohledně movitých věcí, nelze prý jej však použiti, jde-li o podíl na společné věci (spoluvlastnické), ve kterémž případě jest prý věc posuzovati podle § 825 a dalš. obč. zák. Tomuto náhlelu odvolatelovu soud přisvědčiti nemůže, neboť odvolatel přehlíží, že podíl na movité věci jest právě takové povahy jako celá věc movitá. Tomu nasvědčuje zřejmě i ustanovení § 427 obč. zák., jež připouští odevzdání znamením při oněch movitých věcech, které svou povahou hmotné odevzdání z ruky do ruky nedopouštějí. A hmotné odevzdání nepřipouští podíl na společné věci movité. Ostatně lze poukázati na ustanovení § 445 obč. zák. Ten se ovšem vztahuje k nabytí a k zániku vlastnického práva na věcech nemovitých, avšak z jeho ustanovení plyne, že předpisů o nabytí vlastnictví na nemovitých věcech jest užiti i co do ostatních věcných práv na věcech nemovitých a tudíž i při posuzování otázky nabytí práva vlastnického na ideální podíl nemovité věci, nalézající se ve spoluvlastnictví dvou nebo několika osob. Soud prvě stolice právem proto použil při rozhodování souzeného případu ustanovení § 367 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto